

Nagy Janka Teodóra

A MAGYAR JOGI NÉPRAJZ ÉS JOGI KULTÚRTÖRTÉNET LEGÚJABB EREDMÉNYEI EGY KETTŐS JUBILEUM TÜKRÉBEN

A magyar jogi néprajz – egyben a magyar népi jogéletkutatás – eredményekben egyik leggazdagabb időszak (1939–1948) sajátos módon egybeesik a 2021-ben születésének századik évfordulóját ünneplő *Tárkány Szücs Ernő* ifjúságával, életének, szakmai és kutatói pályakezdésének évtizedével és a szellemi hagyatékának gondozására alakult, a nevét viselő *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* tíz éves évfordulójával.

Tanulmányunk Tárkány Szücs Ernő kolozsvári éveinek a jogi néprajzi kutatások iránti elköteleződéséről, a kutatás évtizedeken át Erdélyhez kapcsolódásáról és a magyar jogi néprajzi és jogi kultúrtörténeti kutatások legújabb eredményeinek összegzésére alkalmat kínáló kettős évforduló 2021-ben megvalósult programjairól kíván rövid áttekintést adni.¹

1.

A hódmezővásárhelyi gimnáziumi éveket lezáró eredményes érettségit követően Tárkány Szücs Ernő Kolozsvárra, a Ferenc József Tudományegyetem joghallgatójaként folytatta tanulmányait.² Kolozsvár a bécsi döntés után újkori történetének egyik legdinamikusabb időszakát élte 1940 és 1944 között. A gazdasági, a kulturális élet és az oktatás – így a Szegedről ismét Kolozsvárra költözött Ferenc József Tudományegyetem – a szellemi megújulás legváltozatosabb formáit, együttműködéseit hívta életre. Tárkány Szücs Ernő Kolozsvárra a Venczel József által szervezett bálványosváraljai terepkutatáson ismerte meg Imreh Istvánt,³ a város népjóléti ügyosztály vezető (1941–1944) Csizmadia Andor⁴ által 1942-ben

¹ Jelen tanulmány az NKFIH FK 19 132220 „Tagányi Károly (1856–1924) jogszokásgyűjtő programja és hagyatékának tudománytörténeti jelentősége” című pályázat támogatásával készült.

² Az életrajzi adatok forrása: MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára Tárkány Szücs Ernő néprajztudós és felesége, Bihai Ella néprajzkutató irataihoz készített mutató bevezetőjéből, valamint az MTA Levéltárban található önéletrajzából valók. KATONA 1985. Tárkány Szücs Ernő tudományos önéletrajza. Budapest, 1981. október 31. MTA Levéltár 2640/3. Tárkány Szücs Ernő életéről részletesebben: TÁRKÁNY SZÜCS–TÁRKÁNY SZÜCS 1993; NAGY 2013; BOGNÁR 2016. 147–168; NAGY 2018.

³ IMREH 1943, 1967; NAGY 2014, 2017.

⁴ Csizmadia Andor a közigazgatásban töltött tizenöt évének meghatározó időszaka volt a Kolozsváron töltött négy év. A kolozsvári polgármesteri hivatal I. osztályú aljegyzője (1940–1944), tb. tanácsnoka, a népjóléti ügyosztály vezetője (1941. máj.–1944. aug.).

alapított és szerkesztett *Kolozsvári Szemle* fõmunkatársa volt.⁵ Joghallgatóként Gunda Béla, Viski Károly, K. Kovács László, Venczel József és Haáz Ferenc néprajzi és szociológiai kurzusait hallgatta, aktívan bekapcsolódott a város közéletébe.

Tárkány Szücs Ernõ részese lett a jogi kar fiatal, 1941-ben kinevezett jogtörténész professzora, Bónis György által a Ferenc József Tudományegyetem Jogtörténeti Szeminárium, az Erdélyi Tudományos Intézet és a magyar Igazságügyi Minisztérium támogatásával 1942 és 1943 nyarán 14 kutató és hallgató részvételével Kalotaszeg 25 községében a népi jogéletkutatásnak, gyûjtésnek. (NAGY 2018; BOGNÁR 2016; KÖHEGYI–NAGY 1997.) A kutatások módszertani alapelveit és eredményeit a kolozsvári *Hitel*, az *Erdélyi Múzeum* és a *Kolozsvári Szemle* hasábjain közzé is tette. (TÁRKÁNY SZÜCS 1943a, 1944a, 1944b, 1944c. Vö.: BOGNÁR–SZABÓ 2021. 159.)

A kalotaszegi kutatás meghatározta Tárkány Szücs Ernõ életmûvét. A *Magyar jogi népszokások* (1981) monográfiájában is visszaköszönt az a felismerés, hogy a jog „alulról éppen úgy épül évszázadok óta a szokásjogon keresztül, mint felülrõl törvény és egyéb jogforrások útján.” (TÁRKÁNY SZÜCS 1943a 68–69) Sokatmondó, hogy ezzel összefüggésben a kalotaszegi kutatások során Tárkány rendkívûli jelentõséget tulajdonított a szokások funkciói vizsgálatának, amely kérdésre késõbbi publikációiban is újra és újra visszatért. (TÁRKÁNY SZÜCS 1976 1983) A Bónis vezette kutatás szemléleti alapjának azt tekintette, hogy „a múlt és jelen jogi anyaga nyújtja Kalotaszeg népi életének teljességét.” (TÁRKÁNY SZÜCS 1943b 253) Annak felismerését, hogy az élõ jog és a hagyományok szoros összefüggésrendszerében a települések jogéletét pl. elhelyezkedésük, domináns gazdasági és társadalmi viszonyaik határozzák meg. Ez a kutatási tapasztalat is hozzájárult majd a Tárkány Szücs-életmû egyik komoly eredményéhez: a „komplex módszer” fogalmának kidolgozásához. (TÁRKÁNY SZÜCS 1981)

Tárkány Szücs Ernõ 1950–1975 között élethivatás szerûen már nem foglalkozhatott az 1939–1948 közötti gyûjtések anyagának feldolgozásával, a jogi néprajzzal.⁶ A két világháború közötti politikai kurzus részének tekintett kutatási terület ugyanis nemkívánatossá vált a szocializmus évtizedeiben. A *Vásárhelyi testamentumok* (1961) kötete, a történettudomány és a néprajz tudományterületén megszületett tanulmányai és Tárkány Szücs Ernõ nemzetközi tudomány-szervezõi tevékenysége, illetve az európai jogi néprajz kutatástörténetét összefoglaló, nemzetközi elismertséget jelentõ tanulmánya (1967/1994) bizonyítja, hogy évtizedeken keresztül vállalta az „egyszemélyes intézmény” hálátlan és emberpróbáló szerepét. Hídfõ volt, határokon átívelõ biztos pont a kutatók szá-

⁵ Részletesen: NAGY 2010. A Kolozsvári Szemle várostörténeti és városigazgatási folyóirat (1942–1944) egyik szerkesztõje Csizmadia Andor volt, a fõmunkatársak között olvashatjuk Tárkány-Szücs Ernõ nevét is. Elsõsorban új levéltári adatokon alapuló várostörténeti közlései mellett a környék (Kalotaszeg, Mezõség, Szamos-mente) gazdasági és társadalmi életének szociografikus bemutatását vállalta.

⁶ Ezekben az évtizedekben többek között a bányajog területén találta meg hivatalos feladataihoz kapcsolódó kutatási témáit. BOGNÁR 2014.

mára, az 1939–1948 közötti népi jogélet kutatás eredményeinek letéteményese. Amikor 1975-től a magyar néprajz tudományos műhelyében, az MTA Néprajzi Kutatócsoport főmunkatársaként folytathatta az évtizedekkel korábban félbehagyott kényszerült kutatásokat, nemcsak a kutató, de a kutatási terület, a magyar jogi néprajz eredmények sorozatát mutatta fel. A *Magyar jogi népszokások (1981)* monográfia adott lehetőséget az 1939–1948 közötti népi jogéletkutatás eredményeinek hivatalos tudományos eredményként történő elfogadására, a kutatási terület legitimizálásának kezdetére. A tudomány doktora cím megszerzését követően 1983-ban a személyi minősítési lapon ezt így fogalmazták meg: „*Tárkány Szücs Ernő a saját maga által kialakított jogi szemléletű népi jogszokás kutatással voltaképp „egyszemélyes” tudományágat” hozott létre.*”⁷

2.

Magyarországon a jogi néprajzi kutatások szervezett folytatásának lehetőségére 2011-ig kellett várni, amikor Szekszárdon megalakult a *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* a *Pécsi Tudományegyetem Ilyés Gyula (jelenleg Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar)*, a *PTE Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténet Tanszéke* és a *PTE ÁJK „A magyar jogrendszer megújítása a jogállamiság és az európai integráció jegyében” Doktori iskolája*, az *ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék*, és a *Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék* támogatásával.

A Kutatócsoportnak 33 tagja van, elnöke Nagy Janka Teodóra, társelnöke Mezey Barna, tudományos titkára Bognár Szabina, a szervezési és adminisztratív munkákban Szabó Ernő tudományos munkatárs nyújt segítséget. A Kutatócsoport működéséhez szükséges feltételeket a Pécsi Tudományegyetem KPVK biztosítja, a Kari Tanács számára éves beszámoló készül a végzett munkáról.

A Kutatócsoport az alapító okiratban megfogalmazott küldetése: „*a jogi kultúrtörténet és a jogi néprajz kutatásával akár fő, akár kapcsolt kutatási területként foglalkozó egyetemi oktatók, tudományos kutatók, gyakorló szakemberek összefogása, a kapcsolódó tudományterületeken meglévő szellemi erőforrások egyesítése, az interdiszciplinaritás alapjain a tudományterületek szinergiája jegyében a tudományterület fejlesztése, a színvonalas oktató-előadói tevékenység és a kutatómunka hatékonyabbá válásának elősegítése érdekében*”. E tudományterületekhez tartozónak tekinti a jogi kultúrtörténet, a jogi néprajz témáihoz kapcsolódóan a jogtudományok körében a magyar és az egyetemes állam- és jogtörténetet, a jogelméletet és jogbölcsélethez, az összehasonlító jogot, továbbá a jogszociológiát és a jogi antropológiát. Mind-

⁷ Tárkány Szücs Ernő személyi anyaga. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet (a továbbiakban BTK NTI) Adattár. Személyi minősítő lap. BTK Adattár 6. 7.o.

ezeken túl hangsúlyosnak tartja a történettudományok és a néprajztudomány kutatási profiljához köthető kutatási tevékenységeket, de nyitott a fent fel nem sorolt, további társtudományokkal való együttműködésre is.

Már az alapítás során megfogalmazódott, hogy a kutatócsoport tagjai egy klasszikus tudományos műhelymunkára szerveződnek. Ezt egészítik ki azok a részben a Kutatócsoport által a jogi kultúrtörténet és jogi néprajz témaköréhez kapcsolódóan szervezett, részben más partnerekkel együtt megvalósított hazai és nemzetközi konferenciák, szakmai találkozási alkalmak, fórumok, közös honlapok, amelyek a kutatási terület eredményeinek megismerését, megosztását teszik lehetővé. A tudományos kutatást, a műhelymunkát közös pályázati tevékenység egészíti ki, továbbá a jogi kultúrtörténet és jogi néprajz oktatásában, a iránt érdeklődő hallgatók, doktoranduszok, fiatal kutatók tehetséggondozásában részvétel, a gyakorló szakemberekkel történő együttműködés. A Kutatócsoport tagjai elektronikusan tartják a kapcsolatot, továbbá szakmai tanácskozásokon, rendezvényeken találkoznak, szükség esetén személyesen konzultálnak.

A Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport konkrét tevékenységként kutatások, szakmai programok (elsősorban konferenciák) szervezését, kiadványok megjelentetését, szakmai honlap működtetését, hazai és nemzetközi szakmai kapcsolatok, együttműködések kialakítását vállalta.

A Kutatócsoporthoz kapcsolódó kutatások között külön is érdemes szólni „*A jogtörténeti kutatások új forrásai: jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi digitális adattár*” témában a Kutatócsoport 5 tagja által 2013-ban elnyert OTKA-támogatással megvalósuló kutatásról, amelynek eredményeiről a Kutatócsoport tagjai és a téma iránt érdeklődők folyamatosan tájékoztatást kapnak szakmai fórumokon és a Kutatócsoport honlapján.

A 2013-ban elkészült honlap (<http://jogineprajz.hu>) a Kutatócsoport bemutatása, a tagokhoz és az OTKA-kutatásokhoz kapcsolódó aktuális hírek (programokról, a kutatási területhez kapcsolódó eseményekről külön képgalériával), a megjelent kiadványokról könyvajánlók, recenziók megjelentetése mellett lehetőséget jelent az OTKA-támogatásnak⁸ köszönhetően 2013–2017 között egy Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Digitális Adattár (DDFL) kialakítására is. Az Adattárban a jogi kultúrtörténethez, jogi néprajzhoz kapcsolódó tanulmányok, dokumentumok, források, segédletek kapnak helyet, amelyeket kiegészít a kutatási területhez kapcsolódó, kereshető bibliográfia kiépítése és egy kutatástörténeti arcképcsarnok.⁹

⁸ OTKA K–109191. sz. pályázat

⁹ <http://jogineprajz.hu>

3.

A Hódmezővásárhelyen született *Dr. Tárkány Szücs Ernő* születésének centenáriuma és a *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* (a továbbiakban *Kutatócsoport*) 10 éves jubileuma alkalmat kínált 2021-ben a magyar jogi néprajz és jogi kultúrtörténet legújabb kutatási eredményeinek bemutatására.



1. kép: *Emléktábla
koszorúzása Tárkány Szücs
Ernő szülőházán
(Dr. Tárkány Szücs
Attila – Hódmezővásárhely,
2021.09.30.)
Fotó: Tornyai János Múzeum,
Elek András*

A *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* (Pécsi Tudományegyetem KPVK), a *Bölcsészettudományi Kutatóközpont*, a *Vásárhelyi Testamentum Alapítvány*, a *Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ* és a *MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára* által közösen szervezett két napos konferencia első napján a hódmezővásárhelyi *Kincses temetőben* Tárkány Szücs Ernő síremlékének megkoszorúzásával kezdődött, majd a *Bethlen Gábor Református Gimnáziumban* Hódiné Földesi Sára igazgatóasszony köszöntő szavait követően a megújult könyvtárban Kádárné Zsoldos Edit könyvtáros által újrarendezett *Tárkány Szücs Ernő Emlékszoba* megtekintésével folytatódott. A szülőváros a *Tárkány Szücs Ernő tér* avatásával fejezte ki tiszteletét a centenáriumon, amelynek délelőtti programját ünnepi megemlékezés és koszorúzás zárta *Tárkány Szücs Ernő szülőházánál* (a helyiek által a mai napig Tárkány palotaként ismert épületnél) Dr. Kis Andrea alpolgármester, Dr. Nagy Janka Teodóra Kutatócsoport elnök, Dr. Antal Tamás, a Szeremlei Társaság elnöke és Dr. Tárkány Szücs Attila, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány kurátorának méltató szavaival.

Délután az Emlékponton *Tárkány Szücs Ernő Emlékküléssel* folytatódó program Dr. Miklós Péter és Dr. Gelencsér József elnökletével alkalmat jelentett a vissza- és előrettekintésre, az elért eredmények és a körvonalazódó jövőbeli tervek számba vételére. *Köszöntőjében* Dr. Kis Andrea alpolgármester Tárkány Szücs Ernő tudományos pályáját méltatta, külön is kiemelve a szülőváros és Németh László szerepét. Annak a szellemiségnek a vállalását a mindennapokban, amelyet Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata különleges értéknek, a város közös örökségének tekint. Dr. Mezey Barna, a Kutatócsoport társelnöke



2. kép: *A Jubileumi nemzetközi interdiszciplináris konferencia nyitó pillanatai (Emlékpont, Hódmezővásárhely, 2021.09.30.)*

Fotó: Tornyai János Múzeum, Elek András



3. kép: *Emléktábla Tárkány Szücs Ernő lakóházán (Budapest, XII. Kék Golyó utca 4.)*

Fotó: Szabó Ernő

a kettős jubileum egymást erősítő szerepét hangsúlyozta. Jól látható, hogy Tárkány Szücs Ernő életművének a hazai tudományos életben elhelyezése elsősorban a Kutatócsoport tevékenységéhez kapcsolódva, tagjainak jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi és történeti kutatásainak eredményeként valósult meg az elmúlt évtizedben. Dr. Tárkány Szücs Attila, Tárkány Szücs Ernő fia, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány kurátora a személyes, a családi köszönő és köszöntő szavak mellett az intézményes emlékezés fontosságát, a folytatás tudomány- és kutatástörténeti lehetőségeit emelte ki.

A 2011. október 5-én öt egyetem együttműködésében Szekszárdon, a PTE KPVK (akkor IGYK) épületében 19 fővel megalakult, jelenleg 32 taggal rendelkező Kutatócsoport a jubileum évében először köszöntött külföldi tiszteleti tagokat: *Prof. Dr. Keszeg Vilmost*, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem (Magyar Néprajz és Antropológia Intézet), egyetemi tanárát, a Hungarológiai Tudományok Doktori iskola igazgatóját, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökét; *Prof. Dr. habil. Marian Maleckit*, a krakkói Jagelló Egyetem Egyetemes

Állam- és Jogi történeti Tanszékének professzorát, a lengyel igazságügyi miniszter által a vallási és faji gyűlöletből eredő bűncselekmények megelőzésének érdekében létrehozott szakmai bizottság tagját, a Sziléziai Hadtörténeti Múzeum alapítóját; *Prof. Dr. Zalina Vladimirovna Kanukovát*, az oroszországi Észak-Oszét-Alán Autonóm Köztársaság vladikavkái Abajev Észak-Oszét Humán és Társadalomtudományi Kutatóintézet (SOIGSI) főigazgatóját, a Hetagurov Észak-Oszét Állami Egyetem (SOGU) orosz történelem tanszékének professzorát; *Emeritus-Univ Prof. Dr. Iur. Gernot Kochert*, a grazi Karl Franzens Tudományegyetem egyetemi tanárát, a Pécsi Tudományegyetem díszdoktorát.

A Kutatócsoport és a Testamentum Alapítvány megjelent alapító tagjai számára *jubileumi elismerések* (emléklap és egy Erdős Péter hódmezővásárhelyi grafikus által készített Tárkány Szücs Ernő emlékplakett) átadására került sor: *Bánkiné Dr. Molnár Erzsébet, Dr. Bárány János, Dr. Bognár Szabina, Dr. Gelencsér József, Dr. Homoki – Nagy Mária, Dr. Horváth József, Dr. Mezey Barna, Dr. Nagy Janka Teodóra, Szabó Ernő, Dr. Tárkány Szücs Attila.*

A kettős jubileum alkalmat és lehetőséget adott a jogi kultúrtörténet, jogi néprajz területén nyújtott kiemelkedő szakmai teljesítmények elismerésére is. Az alapítók: a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány, a TSZE Kutatócsoport és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont vezetői szóban is megerősítve szándékukat ünnepélyesen aláírták a *Tárkány Szücs Ernő-díj* alapító okiratát. Az alapítói akaratot megfogalmazva Dr. Balogh Balázs, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója kiemelte, hogy a díj a jogi néprajz, a jogi kultúrtörténet interdiszciplináris kutatási terület folyamatos fejlesztését, a kapcsolódó szellemi erőforrások erősítését kívánja segíteni. A díj I. fokozatát a jogi néprajz, a jogi kultúrtörténet területén elért kiemelkedő kutatási és tudományszervezési tevékenysége elismeréseként *Dr. Nagy Janka Teodóra*, a Kutatócsoport elnöke kapta, az alapítói szándék szerint életmű díjként az elismerést *Szenti Tibor* vehette át.

A jubileumi konferenciára megjelent három kötet ünnepi bemutatója lehetőséget nyújtott Tárkány Szücs Ernő rendkívül gazdag kutatói életműve legfontosabb eredményeinek megfogalmazására. *Tárkány Szücs Ernő: Magyar jogi népszokások* monográfiájának a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Ludovika kiadója által megjelentetett 3 kiadását Prof. Dr. Varga Csaba mutatta be. Áder János Magyarország köztársasági elnöke és Varga Judit igazságügyminiszter bevezető gondolatait és a megjelenés támogatását Dr. Tárkány Szücs Attila köszönte meg.

Tárkány Szücs Ernő úgy vált a magyar jogi néprajz nemzetközi hírű kutatójává, hogy viszonylag kevés munkája látott napvilágot idegen nyelven. Ezt a hiányt kívánta pótolni az MTA-ELTE Jogi történeti Kutatócsoport *Ungarische Rechtshistoriker* sorozatában a Nagy Janka Teodóra-Bognár Szabina által szerkesztett, Szabó Ernő által szöveggondozott, a Gondolat Kiadó által megjelentett

Ernő Tárkány Szücs: Rechtsgeschichte und Volksbräuche. (Ausgewählte Studien) kötet. A sorozatszerkesztő, a Kutatócsoport társelnöke Dr. Mezey Barna kiemelte, hogy a kötet célja a centenáriumon hozzájárulni Tárkány Szücs Ernő életművének a nemzetközi kutatás mind szélesebb körével történő megismertetéséhez. A válogatott német és angol nyelvű tanulmányokat jól kiegészíti a Tárkány Szücs Ernő idegen nyelvű levelezéséből most először közreadott válogatás (levelezőpartnerei: Herbert Spruth, Karl-Sigismund Kramer, Hermann Baltl és Louis Carlen).



4. kép: Szücs Ernő síremléke
(Hódmezővásárhely, Kincses temető,
2021. 09.30.) Fotó: Tornyai János
Múzeum, Elek András

A Kutatócsoport kiskönyvtárának 10. köteteként jelent meg az ünnepi kiadvány a TSZE Kutatócsoport (PTE KPVK) és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont közös kiadásában. A „Száz plusz tíz” jubileumi kötet. *Tárkány Szücs Ernő (1921–2021) Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021)* könyvet Dr. Blazovich László történész és jogtörténész professzor, Hódmezővásárhely Pro Urbe díjasa mutatta be. Méltatta a közreadott kutatási eredmények rendkívüli gazdagságát. A Tárkány Szücs Ernőre visszaemlékező és a tudományterületi összegző tanulmányokat, valamint az életmű kutatásához közreadott forrásokat, kutatási segédleteket. Kiemelte a Kutatócsoport tagjainak jogtörténeti, jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi, néprajz- és történettudományi

tanulmányait, amelyek egyszerre reprezentálják az elmúlt tíz év jogi kultúrtörténeti és jogi néprajzi kutatásait és a tudományközi együttműködések legújabb eredményeit.

A kutatóról a centenáriumon készült portréfilm bemutatását követően az ünnepi előadások éppen ennek a tudományközi együttműködésnek a jegyében tekintették át a további kutatásokat ösztönző eredményeket. *Tárkány Szücs Ernő és a magyar jogtörténet* (Dr. Mezey Barna), *a magyar végrendelet kutatás* (Dr. Homoki-Nagy Mária), *a magyar társadalomtörténet* (Dr. Gyáni Gábor) és *a jogi néprajz területén elért* (*Tárkány Szücs Ernő és a magyar népi jogéletkutatás fénykora (1939–1948)* (Dr. Nagy Janka Teodóra), *Egy jogi néprajzi szintézis lehetősége – Tárkány Szücs Ernő az MTA Néprajzi Kutató Csoportjában (1975–1984)* (Dr. Bognár Szabina). Az ünnepi előadásokat egy rövid felvezetőt

követően filmes időutazás zárta. (*Tárkány Szücs Ernő szellemi hagyatéka: a 10 éves Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (Dr. Nagy Janka Teodóra-Szabó Ernő).*

Az emlékülés kísérőprogramjaként került sor Presztóczy Zoltán főosztályvezető vezetésével a Tárkány Szücs Ernő könyvhagyatéka a MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltárában kiállítás megtekintésére, továbbá a film- és kiadványbörzére.

A konferencia második napján a 10 éve alakult *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport Jubileumi Konferenciája* az Emlékponton a Kutatócsoport külföldi tiszteleti tagjainak előadásaival kezdődött (*Autonóm volt-e a népi kultúra? Az intézmények és a népi kultúra viszonya* – Prof. Dr. Keszeg Vilmos: *(Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, Románia)*; *Mongol Invasion in Hungary and Poland: Parallels between the Battle of Muhi and Legnica* – Prof. Dr. Marian Malecki *(Jagiellonian University, Krakkó, Lengyelország)*; *Miniaturen als „Schlagworte” zu Rechtstexten* – Em.Univ. Prof. Dr.iur. Dr.h.c. Gernot Kocher *(Karl-Franzens-Universität Graz, Ausztria)*; *Обычное право осетин: традиция и современность* – Prof. Dr. Zalina Kanukova: *(SOIGSI, SOGU Vladikavkaz, Észak-Oszét-Alán Köztársaság, Oroszország).*

A Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport tagjainak előadásai jó áttekintést adtak a jogi kultúrtörténet, a jogi néprajz legújabb kutatási eredményeiről és egyben alkalmat kínáltak a szakmai vélemény- és információcserére is. (*Dr. Varga Csaba: Tárkány Szücs Ernő és kora. A jogi néprajz és gondolhatatlansága a marxista-leninista állam- és jogelméletben; Bánkiné Dr. Molnár Erzsébet: A Jászkun kerület népi jogéletének tükröződése a 18. századi helyi rendtartásokban; Dr. Horváth József: A magyarországi végrendelet-forrásközlések és tanulmányok; Bódiné Dr. Beliznai Kinga: A bírósági tárgyalótermek szimbolikája; Dr. Völgyesi Levente: A konzisztoriális bíráskodás jogi néprajzi elemei a váci egyházmegye területén; Dr. Gráfik Imre: Tárkány Szücs Ernőre emlékezve (Chicago 1973); J. Dr. Újváry Zsuzsanna: A jogszokások szerepe a földesúr–jobbágy viszony alakulásában a Magyar Királyság északi megyéinek hódoltsági falvaiban; Dr. Bárány János: Valláserkölcsei vétségek feltárása és büntetése 1828-ban a Nyikó mente három katolikus falujában; Dr. Gelencsér József: A gazdák „kékbeli parlamentje” – Székesfehérvár paraszttársadalmának fóruma; Dr. Örsi Julianna: A család változó szerepben; Prof. Dr. Marian Malecki – Dr. Falus Orsolya: Árpád-házi Szent Kinga – egy legenda és jogtörténeti háttere; Dr. Lanczendorfer Zsuzsanna: Jogi néprajzi adatok az irodalomban. Bűnesetek Galgóczi Erzsébet műveiben; Dr. Domokos Mariann: „Éljen Wekerle s a polgári házasság!” Propaganda és populáris kultúra a 19. század végén; Dr. Csáji Koppány László:*

A magyarországi ügyvédfolklór; Matla Gabriella: A spanyol jogszokáskutatás intézményesülése és Joaquín Costa öröksége).

Homoki-Nagy Mária konferencia záró gondolatai az elmúlt időszak szakmai eredményei mellett a tíz év közösség- és szemléletformáló szerepét is kiemelték, amely biztos alapot jelenthet új közös tervek, kutatások és együttműködések megfogalmazásához – egy következő konferenciához.

Tárkány Szücs Ernő (1921–1984) a néprajztudományok doktora, a jogi népszokáskutatás nemzetközi hírű néprajztudósa egykori lakóházánál (Budapest, XII. Kék Golyó u. 4.) 2021. október 13-án 10.00 órakor *emléktábla avatására került sor*. Avatóbeszédet Dr. Nagy Janka Teodóra, a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport elnöke és Dr. Paul Csiszár, az EU Bizottság Versenyjogi Vezérigazgatóság igazgatója mondott. Az emléktáblánál nagyszámú tisztelő előtt koszorút helyezett el Pokorni Zoltán polgármester, valamint a család és a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány részéről Dr. Tárkány Szücs Attila.

A jubileumi évben a *Magyar Tudomány Ünnepe*nek Tolna és Baranya megyei programsorozatához kapcsolódva a *Tolna Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület, a Magyar Jogász Egylet Tolna Megyei Szervezete, a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (PTE KPVK) és az MTA PAB IX. Gazdaság- és Jogtudományok Szakbizottság Jogdogmatikai és Jogtörténeti Munkabizottsága* 2021. november 23-án „A „fent” és „lent” joga, avagy új közelítések a humán tudományközi kutatások társadalmi hasznosságához” címmel (előadó: Prof. Dr. Mezey Barna) előadást és könyvbemutatót szervezett a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi és Vidékfejlesztési Karán Szekszárdon, valamint Pécsen, az Állam- és Jogtudományi Karon. Bemutatásra került: Tárkány Szücs Ernő monográfiájának (*Tárkány Szücs Ernő: Magyar jogi népszokások. Ludovika kiadó, Budapest, 2021.*) 3. kiadása (bemutatta: Dr. Tárkány Szücs Attila, a szerző fia, a Testamentum Alapítvány kurátora). Az elmúlt évtized tudományos kutatási eredményeit összegző jubileumi kötetet („Száz plusz tíz” jubileumi kötet – Tárkány Szücs Ernő (1921–2021) Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021), Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 10. (szerk: Nagy Janka Teodóra – Bognár Szabina – Szabó Ernő), TSZE Kutatócsoport (PTE KPVK)-Bölcsészettudományi Kutatóközpont) a szerkesztők közül Dr. Bognár Szabina és Dr. Nagy Janka Teodóra ajánlotta a megjelentek figyelmébe. Mint sorozatszerkesztő, Prof. Dr. Mezey Barna méltatta az MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport által a jeles tudós életművének a nemzetközi kutatás mind szélesebb körével történő megismertetését célként megfogalmazó német és angol nyelvű tanulmánykötetet (*Ernő Tárkány Szücs: Rechtsgeschichte und Volksbräuche. (Ausgewählte Studien). Hrsg. Janka Teodóra Nagy-Szabina Bognár: Ungarische Rechtshistoriker, Gondolat Kiadó).*

A kettős jubileum rendezvényei számot adtak a magyar jogi néprajz és jogi kultúrtörténet rendkívül gazdag kutatási eredményeiről. Ezen túl, felhívták a figyelmet a „lent” joga kutatásának szükségességére és fontosságára: arra, hogy ahogyan a tudomány maga, *a jogszokások is iránytűként szolgálhatnak az elérhető jövőhöz*. A magyar népi jogéletkutatás meghatározó színtere volt 1939–1948 között Erdély és Kalotaszeg, jelenidőben pedig a jogi kultúrtörténeti és jogi néprajzi kutatások tudományos műhelyének magától értetődő központja az évszázadok óta több etnikai, néprajzi és vallási csoport lakta, sokszínű autonóm népi kultúrával rendelkező Tolna megye székhelye, Szekszárd.

IRODALOM

- BOGNÁR 2014 = BOGNÁR Szabina: Tárkány Szücs Ernő kutatásai és a nemzetközi néprajztudomány. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Tanulmányok Tárkány Szücs Ernő születésének 90. évfordulója tiszteletére*. 37–44. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 1) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar.
- BOGNÁR 2016 = BOGNÁR Szabina: *A népi jogélet kutatása Magyarországon*. (Néprajzi értekezések 5) Budapest: Magyar Néprajzi Társaság.
- BOGNÁR–SZABÓ 2021 = BOGNÁR Szabina – SZABÓ Ernő: Tárkány Szücs Ernő (1921–1984) 100 jogi néprajzi vonatkozású publikációja. In Nagy Janka Teodóra – Bognár Szabina – Szabó Ernő (szerk.): *Száz plusz Tíz – jubileumi kötet: Tárkány Szücs Ernő (1921–1984), Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021)*. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 10) 159–165. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar – Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet.
- IMREH 1943 = IMREH István: Közgazdászok Bálványosváralján. *Március* 5. 11–12.
- IMREH 1967 = IMREH István: A bálványosváraljai falukutatás. *Korunk* 26:9. 1190–1197.
- KATONA 1985 = KATONA Imre: Tárkány Szücs Ernő (Hódmezővásárhely 1921. 10. 13. – Budapest 1984. 7. 20.) Nekrológ. *Ethnographia* 96. 377–381.
- KÓHEGYI–NAGY 1997 = KÓHEGYI Mihály – NAGY Janka Teodóra: Adalékok a jogi néphagyománykutatás történetéhez. *Cumania* 14. 207–223.
- NAGY 2010 = NAGY Janka Teodóra: A produktív szociálpolitikától egy új koncepció megfogalmazásáig: adalékok Csizmadia Andor szociálpolitikusi portréjához. *Pécsi Tudományegyetem IGYK Tudományos Közlemények* 11–12. 239–251.
- NAGY 2013 = NAGY Janka Teodóra: A „híd-szerep” értelmezési lehetőségei Tárkány Szücs Ernő életművében. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Tanulmányok Tárkány Szücs Ernő születésének 90. évfordulója tiszteletére*. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 1) 45–56. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar.
- NAGY 2014 = NAGY Janka Teodóra: A magyar népi jogéletkutatás és az erdélyi gyűjtések (1939–1948). *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve* 22. 95–108.
- NAGY 2017 = NAGY Janka Teodóra: György Bónis und die Forschung des siebenbürgischen volkstümlichen Rechtslebens des Volkslebens (1939–1948). In Balogh Elemér – Ho-

- moki-Nagy Mária (szerk.): *Tripartitum trium professorum. Három szegedi jogtörténész. Drei Szegediner Rechtshistoriker. Tudományos emlékülés Bónis György születésének 100., Both Ödön születésének 90. és Iványi Béla halálának 50. évfordulóján.* 263–270. (A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára) Szeged: Iurisperitus.
- NAGY 2018 = NAGY Janka Teodóra: A magyar népi jogéletkutatás (1939–1948) története és forrásai. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 6) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1943a = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Jogszokás-gyűjtés Kalotaszegen. *Kolozsvári Szemle* 2. 64–70.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1943b = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A kalotaszegi népi jogélet-kutatás. *Néprajzi Értesítő* 35. 253–254.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1944a = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Erdély öröklési jogszokásai. *Hitel* 9. 379–400.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1944b = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Jogi elemek a kalotaszegi népmesékben. *Kolozsvári Szemle* 3. 137–145.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1944c = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A juhtartás népi jogszabályai Bálványosváraán. *Erdélyi Múzeum* 49:3–4. 464–475.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1976 = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Az európai jogi néprajz eredményei és feladatai. *Létünk* 4. 86–107. Újraközlés: In Alison Dundes Renteln – Alan Dundes (eds.): *Folk Law I–II. Essays in the Theory and Practice of Lex Non Scripta.* 161–186. New York–London: The University of Wisconsin Press (1994).
- TÁRKÁNY SZÜCS 1981 = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: *Magyar jogi népszokások.* (Társadalomtudományi könyvtár) Budapest: Gondolat.
- TÁRKÁNY SZÜCS 1983 = TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A jobbágyparaszti földtulajdon néhány problémája. *Népi kultúra – Népi társadalom*, 13. 151–172.
- TÁRKÁNY SZÜCS–TÁRKÁNY SZÜCS 1993 = TÁRKÁNY SZÜCS Géza – TÁRKÁNY SZÜCS Imre: *A hódmezővásárhelyi Tárkány Szücs-nemzetség monográfiája.* Hódmezővásárhely: szerzői magánkiadás.



Bodhgaya, kolduló gyerekek